

EXAMENEISEN

ter verkrijging van het Diploma Kerkmuziek,
rechtgevend op

BEVOEGDHEIDSVERKLARING III

cantor

als bedoeld in de
Generale Regeling Kerkmusici
van de Protestantse Kerk in Nederland

Opgesteld onder verantwoordelijkheid van:

Gereformeerde Organistenvereniging
Koninklijke Nederlandse Organistenvereniging
Vereniging van Gereformeerde Kerkorganisten

Eisen voor de cantor

A. Algemene Muziekleer	blz. 3
B. Solfège	4
C. Muziekgeschiedenis en kennis van het repertoire	5
D. Liturgiek	6
E. Hymnologie	7
F. Gemeentezang	8
G. Stemvorming	9
H. Slagtechniek	10
I. Praktijk	11
J. Partituurspel	11
K. Instrumentatie	11
L. Adressen muziekuitgeverijen	12

Vrijstellingen

A. Algemene Muziektheorie

Kennis van:

- a. het muziekschrift
- b. maat en maatsoorten
- c. tempo- en karakter aanduidingen
- d. dynamiek/dynamische tekens
- f. versieringen
- g. toonladders/reeksen/modi
- h. intervallen
- i. drieklanken en hun omkeringen
- j. dominant-, klein-, halfverminderd- & verminderd septiem-akkoord en hun omkeringen
- k. geluidsleer
- l. instrumenten
- m. samenstelling orkestpartituur

Verplichte literatuur, tevens niveaubepaling:

Algemene Muziektheorie (leer- en werkboek, Bert Lassing.
(Uitg. Cie. voor de Kerkmuziek)

Aanbevolen literatuur:

Eenvoudige Algemene muziektheorie, Bernard Nelleke, Ed.
Heuvelinkhuijzen (m.u.v. de hoofdstukken 19,23, 27, 31, 33 en
35, 36 en 39)

B. Solfège

1. Melodisch

- a. Het herkennen, benoemen en treffen van intervallen t/m het octaaf, op- en neerwaarts.
- b. Het kunnen noteren van een éénstemmig en eenvoudig tweestemmig dictee.
- c. Het kunnen werken met de stemvork.
- d. Het van blad zingen van een koorpartij na korte voorbereiding zonder instrument.
- e. Het zingen van grote en kleine drieklanken, dominant septime- akkoord en omkeringen.
- f. Fouten verbeteren in voorgespeelde/gezongen melodische/harmonische fragmenten.
- g. Zingen van toonladders/modi

2. Ritmisch

- a. Het herkennen en benoemen van elementaire maatsoorten:
2 4 3 6 5
4 4 4 8 4
- b. Het nazingen van een kort ritmisch gegeven.
- c. Het noteren van een eenvoudig voorgezongen/ voorgespeeld ritme

Aanbevolen materiaal

Het muzikale gehoor (vorming en ontwikkeling)
333 elementaire oefeningen (deel II uit "Chorschule")
Lehrbuch der Gehörbildung
Oefening voor het muzikaal gehoor.

C. Muziekgeschiedenis en kennis van het repertoire

Kennis van:

- a. de indeling in stijlperioden
- b. de belangrijkste kenmerken, componisten en composities uit deze perioden
- c. de muziekgeschiedenis in cultuurhistorisch verband
- d. de kerkmuziek uit deze perioden
- e. de koorliteratuur van de kerkmuziek en de stijlontwikkelingen
- f. historische, vormtechnische en liturgische aspecten van motet, mis, cantate, passion e.d.

Verplichte literatuur:
Module 2

Aanbevolen literatuur:

Otto Hamburg, *Muziekgeschiedenis in voorbeelden* (Aula)
Kurt Sachs, *Geschiedenis der Muziek* (Aula)
Sesam atlas van de Muziek, 2 delen, (Bosch en Keuning)

D. Liturgiek

Aan de hand van een door de kandidaat zelf opgestelde en ingevulde orde van dienst voor een nader aan te geven zon-of feestdag in het kerkelijk jaar zal worden getoetst de kennis van:

- de belangrijkste typen orden van dienst van Schrift en Tafel, zoals die op dit moment in reformatorische kerken in gebruik zijn, en van hun ontstaan.
- bijzondere diensten, met name de doopliturgie, de orde bij de bevestiging van ambtsdragers, de huwelijksinzegening en diensten rondom de uitvaart.
- de getijden, met name het morgen- en avondgebed, en hun ontstaan.
- de relatie bijbel en liturgie.
- structuur en ontstaan van het kerkelijk jaar, met speciale aandacht voor de joodse wortels.
- de opzet van de voornaamste leesroosters.
- een aantal liturgische begrippen, zoals: liturgie, gedenken, vieren, symbool, teken, offer, gebed, maaltijd, doop.

Verplichte literatuur, tevens niveaubepaling:

M.A. Vrijlandt, *Liturgiek*, de delen B. en C, uitgave (Meinema) - Boekencentrum

Aanbevolen literatuur

J.P. Boendermaker, *Drie maal drie is negen*, Boekencentrum, Zoetermeer 1991

W.R. van der Zee, *Op de dag van het licht*, Boekencentrum, Zoetermeer

De adem van het jaar; Prof. dr G. van der Leeuwstichting *

Onze hulp, Prof.dr G. van der Leeuw-stichting *

Proeven voor de eredienst:

afl. 1 - Liturgie in dagen van rouw

afl. 2 - Bevestiging van Ambtsdragers

afl. 3 - Doop en belijdenis

alle: Boekencentrum

G. Warnink, *Liturgie in losse woorden*; Kok, Kampen

M.A. Vrijlandt, *Liturgiek*, deel A.

* zie blz. 12

E. Hymnologie

Kennis van:

- de geschiedenis van het kerklied vanaf de middeleeuwen tot en met heden, voor zover dat in het Liedboek voor de Kerken voorkomt
- kenmerken van tekst en melodie van het kerklied uit heden en verleden
- de functies van het kerklied in de liturgie
- de inhoud en achtergrond van het Liedboek voor de Kerken
- de inhoud en achtergrond van Gezangen voor Liturgie
- recente ontwikkelingen op het gebied van het kerklied
- andere vormen van gemeentezang dan strofische.

Verplichte literatuur, tevens niveaubepaling:

G.E. Zevenbergen en J.R. Luth, *Kleine geschiedenis van het kerklied*, uitg. Cie. voor de Kerkmuziek *

H. Kriek, *Structuren van het kerklied*, uitg. Cie. voor de Kerkmuziek *

Aanbevolen literatuur:

Compendium ... bij het Liedboek voor de Kerken, inleidende hoofdstukken, uitg. Prof.dr G.v.d. Leeuw-stichting

I. de Sutter, *De dienst van het Lied*, Emmaus Brugge 1974

I. de Sutter, *Psalmen, Hymnen, Liederen*, Emmaus Brugge 1978

I. de Sutter, *De lofzang van alle tijden*, Emmaus Beveren, uitg. Gottmer/Nijmegen 1983

C.P. van Andel, *Tussen de regels*, Boekencentrum, Zoetermeer

E. Westra, *Het jaar rond*, Wolters-Noordhoff, Groningen 1979

J.van Biezen, *Het kerklied en zijn tempo*, Centrum v.d. Kerkszang,

B. Schuurman, *Alternatim-zingen*, Centrum v.d. Kerkszang, *

F. Mehrstens, *Kerk en Muziek*, Boekencentrum, Zoetermeer 1961

F. Mehrstens, *Muziek op woorden*, Ten Have, Baarn 1976

* zie blz. 12

F. Gemeentezang

- de kandidaat oefent met een groep enkele liederen en liturgische stukken die gekozen worden uit een door hem/haar samengestelde lijst van 50 liederen, welke in grote lijnen de ontwikkeling van het kerklied door de eeuwen heen weergeeft, met toevoeging van 1 Ordinarium uit *Onze Hulp* (voor Lutherse kandidaten: Het Liturgisch Katern).
- de kandidaat maakt bij het instuderen van de liederen en/of liturgische stukken gebruik van de stemvork en hij moet een korte, ter zake dienende informatie over het lied, zoals tekst, structuur van de melodie en liturgische functie aan kunnen geven.
- hierbij dient de kandidaat te letten op:
 - a. het zuiver en ritmisch nauwkeurig voorzingen
 - b. het "juiste" tempo
 - c. een duidelijke dirigeerbeweging
 - d. een didactische aanpak

Verplichte literatuur:

Liedboek voor de Kerken;

Onze Hulp *

of het *Liturgisch Katern*, uitg. St.Luth.Uitgeverij en
Boekhandel, Woerden *

* zie blz. 12

G. Stem- en koorvorming

- a. Kennis van het stemapparaat, ademhalingsorganen en ademtechnieken.
- b. Kennis van de vorming van klinkers en medeklinkers.
- c. Kennis van de ontwikkeling en behandeling van de (kinder)stem.
- d. Kennis van de stemsoorten (omvang, timbre, registers).
- e. Het kunnen aangeven van middelen ter verbetering van fouten t.a.v. articulatie, intonatie, ademhaling en resonans.
- f. Kennis van de uitspraakregels van de Duitse en Engelse taal en het Latijn/kerklatijn.
- g. Eigen stemgebruik: het kunnen zingen van een vocalise en een lied.

Aanbevolen literatuur:

Gerd Witte: *Gundris einer chorischen Stimmbildung*
Bärenreiter Verlag
Paul Nitsche: *Die Pflege der Kinderstimme*, Schott, Mainz
Kurt Hofbauer, *Praxis der chorischen Stimmbildung*, Schott,
Mainz
Silvère van Lieshout: *Syllabus*, SNK *

* zie blz. 12

H. Slagtechniek

- a. Het beheersen van ‘tactus’ en maatslag in verschillende maatsorten.
- b. Het duidelijk kunnen aangeven van:
 - inzetten en fermates
 - crescendo en decrescendo
 - accelerando en rallantando/ritenuto
 - dynamiek
 - tempo- en maatwisseling
 - afsluitingen
 - staccato en legato

Aanbevolen literatuur:

J. Eelkema, *Slagtechniek* S.N.K.

Kurt Thomas, *Chorführung* Breitkopf & Härtel

I. Praktijk

Voor dit onderdeel levert de kandidaat een lijst in van 20 koorwerken, welke zijn bestudeerd en voorbereid.

Op deze lijst dienen voor te komen:

1. zowel a capella werken als werken met continuo/orgelbegeleiding
2. composities uit verschillende stijl/cultuurperiodes, b.v. renaissance, barok, romantiek, 20e eeuw
3. composities uit het Nederlandse taalgebied (minimaal 5)

Bij het samenstellen van de lijst kan men denken aan:

renaissance	- H. Schütz - M. Praetorius
barok	- D. Buxtehude - cantates
romantiek	- F. Mendelssohn, M. Reger, J. Brahms
20e eeuw	- H. Distler, M. Duruflé, - S. Reda
Nederlandse 20e eeuw	- W. Vogel, H. Andriessen, H. Strategier, zie bijv. uitgave - Centrum voor de Kerkzang * - Commissie voor de Kerkmuziek *

- a. Het instuderen van een meerstemmige liturgische, voor het koor onbekende, compositie, voorkomend op de door de kandidaat ingeleverde lijst van 20 koorwerken (20 min.).
- b. Het uitvoeren van een meerstemmige liturgische, door het koor gekende, compositie, voorkomend op de door de kandidaat ingeleverde lijst van 20 koorwerken (5 min.).

J. Partituurspel

Het kunnen spelen op de piano van een vierstemmige koorpartituur, genoteerd op tenminste drie balken. Hiertoe legt de kandidaat een voorkeurlijstje over van minimaal 3 werken, zo mogelijk voorkomende op de literatuurlijst (zie I).

K. Instrumentatie

Inzicht in een verantwoord en op de cantorijpraktijk afgestemd gebruik van instrumenten.

L. Adressen muziekuitgeverijen

Prof. G. v.d. Leeuw-Stichting
Postbus 14055
3508 SC UTRECHT
tel: 030 - 254 65 18

Uitgeverij Musica Pro Deo
t.a.v. dhr. K. Baas
Dassenbos 161
2134 RD Hoofddorp
musica.pro.deo@hetnet.nl

Stichting voor de Kerkszang
Om de Kamp 9
7964 KT ANSEN
tel: 0522 - 47 25 70

Boekencentrum
afd. Verkoop
Postbus 29
2700 AA ZOETERMEER
tel: 079 - 361 54 81

Stichting Samenwerkende Nederlandse Korenorganisatie (SNK)
Plompetorengracht 3
3512 CA UTRECHT
tel: 030 - 231 31 74